

تحلیل فقهی و حقوقی سلب آزادی در تعهدات مالی در حقوق ایران و مصر

دکتر محمد خانی

استادیار گروه حقوق جزا و جرم شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور

اندیشکده روابط بین الملل

سرشناسه: خانی، محمد، ۱۳۶۲-

عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام/ Iran. Laws, etc.

مصر. قوانین و احکام/ Egypt. Laws, etc.

عنوان و نام پدیدآور: تحلیل فقهی و حقوقی سلب آزادی در تعهدات مالی در حقوق ایران و مصر / محمد خانی.

مشخصات نشر: تهران: اندیشکده صنایع نرم: اندیشکده روابط بین الملل، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۱۸۳ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۴۰۸۰-۸-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ۱۶۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: امور مالی — قوانین و مقررات — ایران/ Finance -- Law and legislation -- Iran

امور مالی — قوانین و مقررات — مصر/ Finance -- Law and legislation -- Egypt

مجازات زندان — ایران/ Prison sentences -- Iran

مجازات زندان — مصر/ Prison sentences -- Egypt

قراردادها — ایران/ Contracts -- Iran

قراردادها — مصر/ Contracts -- Egypt

رده بندی کنگره: KM۳۵۲۵

رده بندی دیویی: ۳۴۳/۵۵۰۳۴

شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۵۴۷۱۱

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

عنوان: تحلیل فقهی و حقوقی سلب آزادی در تعهدات مالی در حقوق ایران و مصر

نویسنده: محمد خانی

طراح و صفحه‌آرا: کوثر خانیانی

ناشر: اندیشکده صنایع نرم با همکاری اندیشکده روابط بین الملل

تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۱

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۵۶۴۵۴۶۳

پست الکترونیکی: irtt.ir@gmail.com

قیمت: ۹۰۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۴۰۸۰-۸-۷

کلیه حقوق متعلق به اندیشکده روابط بین الملل بوده و هرگونه تکثیر این کتاب به صورت کاغذی و الکترونیکی بدون مجوز کتبی از اندیشکده ممنوع است. برای تهیه این کتاب می‌توانید به وبسایت اندیشکده روابط بین الملل به نشانی www.irthink.com مراجعه کنید.

فهرست

فصل تمهیدی

تبیین مفاهیم و پیشینه موضوع	۹
مبحث نخست) تبیین مفاهیم	۹
گفتار نخست) تعهدات مالی	۹
الف) مفهوم لغوی	۱۰
ب) مفهوم اصطلاحی	۱۰
۱- تعهد در اصطلاح فقها	۱۱
۲- تعهد در اصطلاح حقوقدانان	۱۲
۳- تعهد در اصطلاح مقتن ایران و مصر	۱۲
گفتار دوم) مدیون و سلب آزادی	۱۶
الف) مدیون	۱۶
۱- مفهوم لغوی	۱۷
۲- مفهوم اصطلاحی	۱۸
ب) سلب آزادی	۲۱
۱- مفهوم لغوی	۲۱
۲- مفهوم اصطلاحی	۲۲
مبحث دوم: پیشینه سلب آزادی در تعهدات مالی	۲۳
گفتار اول) پیشینه فقهی	۲۳
گفتار دوم) پیشینه قانونی	۲۵
الف) در حقوق ایران	۲۵
ب) در حقوق مصر	۲۹

بخش نخست

اعمال سلب آزادی در تعهدات مالی و تحلیل فقهی احکام آن	۳۳
--	----

فصل نخست

اعمال سلب آزادی در تعهدات مالی و احکام مترتب بر آن در نظام حقوقی ایران و مصر	۳۵
مبحث اول: سلب آزادی در تعهدات مالی	۳۶
گفتار نخست سلب آزادی در تعهدات مالی قراردادی	۳۷

۳۷.....	الف) مهریه
۳۸.....	ب) ضرر و زیانهای ناشی از تعهدات مالی قراردادی
۳۹.....	گفتار دوم: سلب آزادی در تعهدات مالی خارج از قرارداد
۴۰.....	الف) دیه
۴۳.....	ب) ضرر و زیانهای ناشی از تعهدات مالی خارج از قرارداد
۴۶.....	مبحث دوم: احکام مترتب بر سلب آزادی از محکومان مالی
۴۸.....	گفتار نخست: دعوای اعسار
۴۹.....	الف) آراء فقهای امامیه
۵۴.....	ب) آراء فقهای عامه
۵۷.....	ج) دعوای اعسار در نظام حقوقی ایران و مصر
۶۳.....	گفتار دوم: مستثنیات دین

فصل دوم

۶۷.....	مبانی و مستندات سلب آزادی در قبال عدم ایفای تعهد در نظام دادرسی اسلامی
۶۷.....	مبحث نخست: آراء فقها در قبال امتناع از ایفای تعهدات مالی
۶۷.....	گفتار نخست: آراء فقهای امامیه در قبال امتناع از ایفای تعهدات مالی
۶۸.....	الف) آراء فقهای متقدم
۷۴.....	ب) آراء فقهای متأخر
۷۷.....	گفتار دوم: آراء فقهای عامه در قبال امتناع از ایفای تعهدات مالی
۸۰.....	مبحث دوم: مستندات فقهی سلب آزادی در قبال عدم ایفای تعهدات مالی
۸۰.....	گفتار نخست: مستندات مبتنی بر فقه امامیه
۸۰.....	الف) آیات و روایات
۸۲.....	ب) قواعد و اصول فقهی
۸۲.....	۱- قاعده لاضرر
۸۲.....	۲- قاعده ضمان ید
۸۳.....	۳- قاعده نفی عسر و حرج
۸۵.....	۴- قاعده الزعیم غارم
۸۵.....	۵- اصالة اللزوم
۸۶.....	ج) حکم عقل و بناء عقلاء
۸۷.....	گفتار دوم) مستندات مبتنی بر فقه عامه
۸۸.....	الف) قیاس
۸۹.....	ب) استحسان

ج) مصالح مرسله	۸۹.....
د) سد ذرایع	۹۱.....

بخش دوم

تحلیل کیفرشناختی سلب آزادی در تعهدات مالی	۹۳.....
---	---------

فصل نخست

ماهیت و اهداف سلب آزادی در تعهدات مالی و تردید در کارکردهای کیفری آن	۹۵.....
مبحث نخست: ماهیت و اهداف سلب آزادی در تعهدات مالی	۹۶.....
گفتار نخست: ماهیت سلب آزادی از مدیون در تعهدات مالی	۹۷.....
الف) موارد سلب آزادی به مثابه کیفر	۹۸.....
۱- ورشکستگی به تقصیر و تقلب	۱۰۳.....
۲- معامله به انگیزه فرار از پرداخت دین	۱۰۴.....
ب) سلب آزادی به مثابه اقدامی احتیاطی	۱۰۵.....
۱- سلب آزادی تا زمان اثبات اعسار	۱۰۶.....
۲- سلب آزادی از مدیون متمتع یا ماطل موسر	۱۰۶.....
گفتار دوم: اهداف سلب آزادی از مدیون در تعهدات مالی	۱۰۷.....
الف) تضمین حقوق مالی شهروندان و حثارت‌زدایی	۱۰۷.....
ب) پیشگیری از ارتکاب موارد مشابه	۱۰۹.....
مبحث دوم: ارزیابی کارکردهای کیفری سلب آزادی در تعهدات مالی	۱۱۰.....
گفتار نخست: از منظر آثار فردی سلب آزادی از مدیون	۱۱۰.....
گفتار دوم: از منظر آثار اجتماعی و افکار عمومی مترتب بر سلب آزادی از مدیون (تئوری برجسب زنی)	۱۱۴.....

فصل دوم

راهبردهای جایگزین سلب آزادی در تعهدات مالی: از ضرورت بکارگیری تا متنوع سازی گونه های آن	۱۱۹.....
---	----------

مبحث اول: ضرورت استفاده از راهبردهای جایگزین	۱۲۰.....
گفتار نخست: همگامی با اصول حاکم بر سیاست جنایی مبتنی بر مدل دولت-جامعه لیبرال	۱۲۱.....
الف) تعارض با اصل مداخله حداقلی حقوق جزا و ابزارهای کیفری	۱۳۱.....
ب) تعارض با اصل شخصی بودن مجازات‌ها	۱۲۵.....
ج) فاصله گرفتن از هدف‌های مترتب بر اعمال کیفر حبس	۱۲۶.....

۱۲۹.....	د) ضرورت همگامی با تعهدات بین‌المللی دولت
۱۳۳.....	۱- الزامات ناشی از میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی
۱۳۸.....	۲- الزامات حقوق بشری
۱۴۰.....	گفتار دوم: همگامی با تحولات دانش جرم‌شناسی و کیفرشناختی
۱۴۰.....	الف) ضرورت اولویت‌بخشی به راهبردهای کُنشی غیرکیفری بر واکنش کیفری
۱۴۱.....	ب) تنوع‌یافتگی الزامات کیفری و خروج از حبس‌محوری
۱۴۲.....	ج) ناکارآمدی در وصول دین در صورت عدم همکاری مدیون و حبس‌های نامعین
۱۴۲.....	مبحث دوم: گونه‌شناسی راهبردهای جایگزین سلب آزادی در تعهدات مالی
۱۴۲.....	گفتار نخست: استفاده از راهبردهای عدالت ترمیمی
۱۴۳.....	الف) راهبرد میانجیگری و داوری
۱۴۴.....	ب) راهبرد حلقه‌ها و محافل
۱۴۵.....	گفتار دوم: استفاده از تدابیر جایگزین سلب آزادی از مدیون
۱۴۶.....	الف) تدابیر کیفری جایگزین سلب آزادی از مدیون
۱۴۷.....	۱- ایجاد محرومیت‌های شغلی و تجاری
۱۴۸.....	۱- الزام به اشتغال مدیون در جهت پرداخت دیون خویش
۱۵۰.....	ب) تدابیر غیرکیفری جایگزین سلب آزادی از مدیون
۱۵۰.....	۱- الزامی‌سازی ثبت رسمی اموال
۱۵۰.....	۲- اجرایی‌سازی بهینه قانون مبارزه با پولشویی و فرار از دیون
۱۵۱.....	۳- تعویق صدور حکم و استفاده از سایر موانع اجرای مجازات حبس
۱۵۴.....	۴- پیش‌بینی سامانه شناسایی اموال در کشور
۱۵۶.....	۵- ممنوع الخروج سازی بدهکاران
۱۵۸.....	۶- تقسیط محکوم به
۱۵۹.....	نتیجه‌گیری و پیشنهادها
۱۵۹.....	الف) نتیجه‌گیری
۱۶۵.....	ب) پیشنهادها
۱۶۹.....	منابع و مآخذ